

PODIVÍN, SKRZ NASKRZ PODIVÍN! ON MYSLÍ jinak, žije jinak a činí vše jinak než ostatní. On je neunavný, důsledný, praktický, obětovný, pro vše dobré zanícený, všestranný, vysoce vzdělaný, pro vše české nadšený — hotový podivín! Kdežto národ český — »Ital« mezi slovanskými národy, jak mu rádi říkáme, — oddává se s plnou chutí dlouhému »dolce far niente« a přenechává pánu bohu starost o budoucnost, on pracuje bez odpočinku a po dvacet let již sleduje jediný velký plán s důsledností železnou. Kdežto jiní, když mají peníze, užívají jich v bázni boží pěkně k tomu, aby se měli všestranně dobře, on jich užívá jen k všestrannému prospěchu celého národa, a učinil sám jediný pro národ už více než celá šlechta dohromady. Kdežto jiní jsou skromně spokojeni s duševním obzorem, jaký se jim otvírá s městské jich věže, on hledí obzor svůj rozšířit přes celý svět a svádí český národ, aby se učil a jeho následoval. Kdežto jiní, jakmile obětují veřejnému prospěchu pětku, starají se o to, aby byli řádně jmenováni a slaveni, obětuje on statisíce a je mu přitom jedno, je-li chválen nebo haněn. Podivín!

Příštího dne 25. února bude tomu právě *dvacet let*, co se navrátil z Ameriky. Rok 1848 byl také jeho »svedl« a zahnal ho přes oceán, tam mezi ten mladobujný, divný lid, který vlastní silou roste k nebesům a na hvězdnatý prapor svůj napsal heslo: »Pomoz sobě sám!« Tam je *práce* desátou a *hlavní* Musou a on se naučil Musu tu milovat z plného srdce. Lásce té zůstal věren i po návratu svém a činí pro ni pro-

pagandu co zanícený apoštol. Sotvaže ukončil práci jednu, chápe se již práce druhé, všechny ale jdou směrem jediným: společenský i národní život náš přivést do proudu co nejbystřejšího a nejúrodnějšího. Není u nás duševního podniku, aby do něho Vojta Náprstek nebyl zasáhl činně. On podněcuje činnost literární i uměleckou, on vyvolal u nás před důležitou »otázku ženskou« a dal jí velkými oběťmi směr praktický, on udržuje takměř jediný v pražském životě proud společenský, on chystá národu kavalírský dar — bohatý ústav, jehož vliv bude na zlepšení hmotných poměrů nevyčerpatelný a nezměřitelný.

Vojta Náprstek je pravým šlechticem a má ušlechtilého předka. Za rakví *Anny Náprstkové*, matky jeho, kráčela Praha s obnaženou hlavou. A když byla otevřena závěť její, poznal národ náš, jak je milován.

Vojta Náprstek je u nás jediný, jenž udržuje výdatné spojení s cizinou. On je abychom tak řekli plícemi, jimiž odjinud přechází osvěžující vzduch do české krve. Není také jediného cizince, starajícího se o zájmy duševní, který navštíviv Prahu nehledí zavítat k Náprstkovi, aby se obdivoval sbírkám již nyní imposantním, určeným vesměs pro příští Průmyslové museum. Až bude Průmyslové to museum dovršeno, bude po své způsobě ve světě pravé unikum. Jako je Vojta Náprstek v českém národě pravé unikum.

JIŽ PRÝ OD ROKU 1870, OD VELKÉHO CÍRKEVNÍHO KONCILU, JEHOŽ ÚKOLEM BYLO PROHLÁŠENÍ »NEOMYLNOSTI«, NESJÍŽĎELO SE DO ŘÍMA TOLIK CIZINCŮ JAKO NYNÍ KU POHŘBU VELKÉHO ČLOVĚKA.

Velkého, chceme-li, víc okolnostmi než samým sebou. Bývají cíle, k nimž celé lidstvo nebo celý národ pracují s největším úsilím po věky; kladou si k tomu široké základy ze samých lidských životů, budují znenáhla a vrší, kámen nad kámen se pne výš a výš, jehlanec se konečně úží, a již schází jen poslední, nejvyšší, korunující záklenek — šťastný člověk, kterému souzeno být záklenkem tím, on je korunou celého obrovitého díla a jméno jeho zapísáno pro věčnost! Po několik věků pracoval italský národ k svému sjednocení, veškerý rozkvět umění a ducha toužil k cíli tomu, krváceli zaň na bojištích i popravištích, statisíce mučovníků skláno, konečně národ sjednocen, »Unita Italia« září světem a v té záři skví se věčně jméno Viktor Emanuel. Proud předchozích dějin, shoda současných okolností příznivých učinily Viktora Emanuela velkým; ale v tom leží význam zas jeho osobní, že rozuměl konsekvencím dějin, že uměl využít okolnosti a že necouvl, když bylo třeba kroků rozhodných.

Ostatně žil a panoval dosti dlouho, aby mohl být posouzen co člověk i co král. Kraloval předeepsaných »dvacet let«, po nichž prý teprv je úsudek o panovníku jasný. Jakže kraloval? Současný historik o něm napsal: »Setřásl se sebe klatbu králů: být obklopen otroky.« Přes celou krásnou Itálii rozšířil

volnost a způsobil, že povinnosti své koná, že poslouchá každý Ital s čelem hrdě vznešeným. On uměl panovat, také ale poslouchal zákonů sám. On lid svůj miloval, choval se k muži nejprostšímu co muž jemu rovný, pravý »re galantuomo«. Časopisy sdělily, že církevní klatbou stížený král obdržel na smrtelném loži kněžské požehnání. Králi nestačí jen požehnání kněze, ba ani požehnání vlastní matky, krále musí žehnat i *národ*. A Řím, hlava italského národa, je teď celý vhalet v roucho smutečné, a není vesničky italské, z níž by nespěchali lidé požehnat ještě mrtvolu svého krále.

Jak vzácná a jak poučná by byla kniha, v níž by vylíčeny byly poslední okamžiky panovníků a do níž by zapsána byla poslední slova jich! S klidným úsměvem očekával Viktor Emanuel poslední okamžik svůj, a poslední jeho slovo k následníku bylo: »*MILUJ SVŮJ NÁROD!*«

TO JE TEN, KTERÝ TAM DOLE NA BALKÁNĚ *tordi muziku*. Také by byli v tom musili být všickni čerti — pánbůh nám rač hříchy odpustit! — aby to nebyl Čech. O slovanské otázce mluví se už, jak známo, dlouho, dlouho, a my Čechové jsme ve své vrozené zvědavosti otázku tu položili světu první. Ale kdykoli se jednalo o praktickou odpověď k ní, vrtěli mnozí hlavou a tázali se zas: »Jakpak asi právě Čech se bude sdílet v rozlušťování otázky té?« *No přec co muzikant, jakpak jinak! A sdílí se co muzikant! Co V. F. Červený.*

Že prý se to Rusům při jeho muzice jde nesmírně vesele kupředu. To si myslím! On má tak všelijaké trubky a trouby, kornony a zvukorohy, kornety a pozouny, harcovky a burcovky, a ty mají takový zvláštní, řekli bychom kouzelný hlas, že jakmile zazní, chvěje se každá žilka, zatíná se pěst a meč skáče sám od sebe z pochvy. Vynalezl zcela zvláštní »družinu kornetů«, pánbůh ví, z jakých čarodějných kovů sesazenou a jakým říkáním otuženou; jen to se ví, že její moc je prazvláštní: předloním věnoval Červený první takový kornetový kvartet velkoknížeti následníku ruského trůnu — a neminul rok a byla válka. Povídá se, že když to kvarteto po prvé zaznělo v Trnové, i nejstarší Bulhaři plakali jako děti, a když zavířilo nad rozvaleným Plevnem, že ani ruští vousáči se nemohli udržet a objímali se jako o svatbě. Že prý totiž ty kornety zpívají jakoby hlasem lidským.

Také vynalezl Červený jakýs »armádní pozoun«

a Turci velmi chválí *říznost* jeho zvuku. Červený vynalezá pořád něco. On vynalezá už přes třicet let a bude vynalezat ještě třicet let, pokoje už nedá. Je v tom jakás tvrdošíjnost, která se ostatně také jeví v tom, že netrpí a netrpí, aby byl vedle něho někdo lepší. Ve Vídni překonal Vídeň, v Paříži překonal Paříž, kde byla po Evropě nějaká výstava, Červený vyniknul na ní co první. To se rozumí, že na takovou tvrdošíjnost musila přijít konečně přec jen zasloužená odplata. A vskutku — podívejte se jen na jeho prsa, uvidíte ihned, že má Červený se svými vynálezy notné *kříže*.

Teď nesou Rusové jeho trubky k Cařihradu. Tam je na jedné straně Evropa, na druhé Asie, a mezi tím je moře. Nejspíš chtějí jen zkusit, letí-li jejich zvuk také přes moře. Bodejť by neletěl! Červený má tak zdravý dech, že své jméno už často přefouknul z jednoho dílu světa do druhého.

Neue freie Presse přemýšlí, čím to jest, že Rusové umějí na *české nástroje* zahrát tak pěkně. Snad na to přijde.

NU TEDY JSME MĚLI OSLAVU NAROZENIN Tylových. Nebohý Tyl! Díval-li se z některé prázdné lóže pražského divadla dolů, když se *odbýval* ten večer slavnostní, slza vděčné radosti mu musila vyhrknout z oka! ... Byl to ale vskutku okamžik mohutně jímavý, když, jakmile zazněly zvuky našeho »Kde domov můj«, veškeré obecenstvo rázem — zůstalo sedět. A sotvaže plný tucet choristů a choristek — přední členové opery pro samé pohnutí se neodvážili ani na jeviště — sotvaže tucet ten dopěl národní hymnu naši, provolal hlas v parteru »Sláva Tylovi!« a myslím, že nepřepínám, když pravím, že z elektrisovaného obecenstva volaly alespoň čtyry hlasy s sebou. Copak chce Tyl víc?! Arci bylo slavnostní to představení »v předplacení«, ale musí se vše uvážit spravedlivě a uznat, že už jsme teď jednou takoví a že nadšení se nám nedaří už jinak než v abonement. Vzpomněl jsem si na onoho milence poetu, který zvolal: »Ach, kdyby mně lásku alespoň pořádně lhala!«

Že prý je pohrobní sláva »kvítkem kouzelným, jenž rozvíjí se teprv po slunce západu«. Taková hluchá kopřiva, jakou jsme minulý pondělek podali nezapomenutelnému Tylovi, má být také »kvítkem kouzelným«? Ale povídám ještě jednou, že Tyl může být přec ještě vděčen za to, co dostal! Naše česká vděčnost je jako chudá ozvěna, která z lidského slova opakuje jen slabiku poslední. Ať tedy děkuje Tyl pánu bohu, že měl jméno jen jednoslabičné; o našich mužích víceslabičných, o Máchovi,

Čelakovském a j. my už ani nemluvíme. Také se povídá, že co dal život výtečným mužům jen napolo, potomstvo má jim dát cele — ale to bychom měli ukrutně mnoho práce, neboť Tylovi nedal život skoro pranic!

Tyl byl nebohý, nebohý člověk. Bída, utrpení, zklamání, s půle vrchu vždy zas nové a nové sklesnutí až na samé úpatí dolů. Jaké to musilo pod lehkým kabátkem tlouci bohaté srdce, jaká to vychrtlým tělem kolovat vroucí krev a jaký lebkou jeho planout a vířit proud nadšených myšlének, že v práci pro národ neustál! Tyl má zásluh nedoceněných. Jemu a Klicperovi děkujem za to, že je možno české divadlo, jemu a Chocholouškovi za to, že je možna česká beletrie. Měli jsme značných, ano i velkých literátů tenkrát dost, je pravda, ale jejich péro bylo těžké a jejich plody nevcházely v lid. Tu přišel hbitý, lehký houslista Tyl se slohem svižným, s myšlénkou prostě jasnou, a jeho kousky mžikem vjely do žil lidu. Máme po něm celou řadu výborných povídek a dobrých her. Jsou také některé práce slabší, pravda, a ty mají příčinu dvojí: někdy chvat kvůli potřebám života, někdy závažnou okolnost, že Tyl byl u nás pro tak mnohý směr pracovníkem právě *prvním*. Velká to arci vina a zcela *jeho* vina, mohl počkat, až bude mít předchůdce — mohl přijít později. Také si za tu vinu jak se sluší a patří odstonal, uštvat ho mohla kritika česká! Máme vůbec jednu prazvláštní vlastnost do sebe, že se totiž na každý literární talent, který se mezi námi objeví, díváme jako na nějaké hotové národní neštěstí. A když se jednou dobrému spisovateli něco přece nepovede, pekelnou radost máme z toho!

Říkají dnes, že prý »teď nemáme ach! žádného Tyla«. A přitom kroutí velmi pěkně očima. Co tím chtějí říci? To by byla pěkná individualita, která by se opakovala, a pěkná literatura, která by byla na jedno brdo! Tyl byl *jeden jediný*, měl zásluhy

velké, neocenitelné — a my ty velké zásluhy minulý pondělek ocenili, jak už vylíčeno.

Mají nám velcí mrtví naši sloužit ku malicherné hříčce, ku *lži*?

Nesahejme k jejich věnci rukou svou všedně chladnou! Neberme jméno národních svých světců nadarmo!

UVÁDÍME ZDE OTCE »ŠELMY SEDLÁKA«. ON je už víceronásobným otcem, ale z posavadních jeho dětí je nám »Šelma sedlák« nejmilejší. Kluk jako tuřín, jiskrné oči, krok samý skok a slovo samá píseň.

Kdybychom chtěli říci, jaké ty písně jsou, musili bychom zase jen užít anekdoty selské, o onom sedláku, který byl po prvé v opeře. »Jedna tam zpívala tak špatně, že musila dvakrát všechno opakovat« — a písně v Dvořákově opeře jsou také tak »špatné«, že nespokojené obecenstvo si je dává ale vždy dvakrát opakovat. »Pane bože, houšť!« volali jsme po prvním seznámení se s ní. Je pravda, umění není sice »chlebem«, je ale »vínem« lidského života — náš český život potřebuje zdravý doušek vína!

»Šelma sedlák« je operou již vpravdě národní, ryze českou, právě tak jako opery Smetanovy. Jediná to cesta pro skladatele operního. Umělec našich dnů již neříká »obecenstvo«, on říká »národ«. A v uměleckém díle musí být vyslovena individualita jak umělce samého, tak národa, z kterého vyšlo. Komický byl spěch a zimniční touha hned při prvních operách českých, jen aby užuž byly provedeny také na nějakém jevišti nečeském a také tam uznány. Oprávněná touha, zajisté, ale — skládal Auber svou »Němou z Portici« v naději, že bude provedena také na divadle německém, nebo Rossini »Lazebníka« v naději, že bude proveden také na francouzském? Auber dovršil sloh francouzský, Rossini italský, a svět přišel sám učit se oběma.

Neznám Dvořáka osobně, jaký je, ale myslím si ho jako pravého — — muzikanta. Tedy co »poetu vzduchu«, jak se muzikantům říká, který se pramálo o to stará, co se děje tam dole na zemi, hluboko pod ním. Co člověka, kterému je to prajedno, světí-li v jeho kapse »halíř s grešlí« svatbu. Co mladého muže s oním jistým spletením mozku, jež se přičítá každému básníku, každému malíři, nejvíc ale veškerým muzikantům tohoto světa. Co by také bylo do něho, kdyby byl zcela rozumný a — všední!

Vytýká se mu, že prý má ještě příliš mnoho fantasie a málo flegmatu. Jako se vytýkává někdy krásné dámě, že je ještě »příliš« mlada, — avšak ona si tu chybu časem odvykne! Také prý je velmi »ctižádostivý«. Bravo! Obejmul bych ho za to! A že prý konečně pracuje až příliš mnoho. Vytýkejme okeánu, že má »příliš mnoho« vln! Jednou žil jakýs muzikant a ten se jmenoval Beethoven. Ten byl napsal také mnoho, velmi mnoho. A když ležel už na smrtelném loži, pravil s povzdechem: »Je mně, jako bych byl teprv na počátku.«

Ať je Dvořákovi také pořád, jako by byl teprv na počátku!

MÁME NOVÉHO PAPEŽE. NOVÝ MUŽ NA STO-
lici svatého Petra — postava zahalená tajuplnou
rouškou, kterouž teprv budoucnost odestře. Rádi
bychom nadzdvihli alespoň cíp roušky a nahlídli
do povahy muže, jemuž svěřeno tolik a tolik, aby-
chom dle rysů povahy té soudili do budoucnosti
alespoň o možném, o podobném pravdě. Posud ne-
nadzvedá se ani cíp ten, stojíme před mlčelivou sfin-
gou.

Jedni praví, že Lev XIII. je muž nezdolné vůle,
srdcem tvrdý, a z jeho obličeje že vládychtivost hle-
dí očima kovovýma.

Druzí praví, že je to muž dobrý, spravedlivý,
vysoce vzdělaný, plný dobrých předsevzetí a v nich
pevný. Chceme rádi věřit těmto. Pak by brzy zavřela
se mnohá posavadní trhlina, nikde po křesťanstvu
by nebylo puklých zvonů více a světem by zněla
harmonie stříbrná, nová, krásná. Všechny marné a
často kypící řeči o náboženství by přestaly, jako se
mezi zdravými nemluví o zdraví. Lev XIII. by byl
pravým dobrodiním lidstva a za své dobrodiní by
bral lásku v úrok.

Pak ať panuje dlouho, velmi dlouho! A o konci
dnů jeho nechť novověký Sirach píše jako o Šimonu,
synu Oniášově, knězi velikém, kterýž »za života
svého opravil dům boží a za dnů svých upravil
chrám«.

*»Kterýž pečoval o lid svůj a vyprostil jej od za-
hynutí. Kterýž dosáhl slávy v obcování lidu.«*

»A jako slunce skvoucí, tak on skvěl se v chrámě božím.«

»Jako nádoba zlatá zcela vykovaná, ozdobená všelikým drahým kamením. Jako oliva pučící se a cypřiš, jenž se ozhůru povyšuje, když vzal na sebe roucho slávy a oblekl se v sílu...«

JOSEF LEV, PO LATINSKU *HOMO LEO*, nikoli *Felis Leo*, jakž Linné zcela chybně udává. Takto je skoro všechno pravda, co o něm v přírodopise stojí: hustá hříva kryje jeho šíj, panenka v jeho oku je kulata, nos je rovný a jazyk tak ostrý, že jím, i když se lichotit zdá, člověku kůži a maso s kosti strhne. Jeho maso se nejí. Je as čtyry stopy vysoký, barvy hnědé, a náleží tedy k onomu druhu menších lvů, kteří žijí na předhoří Dobré naděje. Nepodobá se, že by pocházel od známého Nebukadnezara, krále Babylonie, jehož nazývá bible »lvem vyslaným, aby pozřel národ židovský«. On nemůže židy sice také ani cítit, pochází ale ze Sazené u Velvar. *Lvice* jeho je menší a mnohem příjemnější než on, zcela dle předpisu. A ukrutně pěkné jméno má ten náš Lev. Na člověka se při jmeně tom valí hned celá spousta špatných vtipů, na př.: že je to »*leo dulce rugiens*«, »lev, který řve jako nejlepší prima-dona« atp. »Lvíček« — jinak se mu v Praze ani neříká — je první silou naší opery, a to už něco znamená při opeře, která má vskutku celou řadu sil výtečných. »Lvíček« by byl ale také přední silou opery kterékoli. Kdyby bylo vždycky pravda, že »velmi mnohým se líbit je hotové neštěstí«, byl by on nejnešťastnějším člověkem na světě, neboť on se líbí *všem*. Hlas jeho je nevýslovně sympatický; když Lev zpívá, rozvlní se v srdci posluchačově moře citu v bouřný příboj. Jeho umění je probroušené až na nejdokonalejší mistrovství. Jeho — ale už dost; povídáť Lessing v dramaturgii své, že »pravý virtuos

se vysměje každé chvále neobmezené«, — a Lvíček má ostrý jazyk, jakž už řečeno!

Lev má as největší repertoár. ze všech barytonů na světě. »Dobrých« (rozuměj *dobráckých*) charakterů je v té řadě úloh ovšem málo, to dělá, že je právě »baryton«; ale on má tu zvláštnost, že i nejšpatnější chlapy zpívá velmi dobře. Kolikrát ho jen co Don Juana už vzali všichni čerti, ale on jakoby nic a je pořád zas prvním líónem operní sezóny. Ale nejšťastnější, vlastním nadšením unášející je zvláště, když zpívá v nějaké původní opeře české. To je to, že je dle náboženského vyznání svého členem známé, ale už vymírající české sekty, že je fanatický vlastenec. Měl co nejskvělejší nabídky k operám cizím a setrval věrně na českém bramboru. Smíme ale očekávat, že nadejde doba, kdy mu u nás za to ještě vynadají. Neboť jsme národ, který se vyznamenává obzvláště noblesou.

OD ČASŮ JISKRY Z BRANDÝSA NEZPŮSOBIL do severních Uher nikdo takovou invasi jako teď Adolf Heyduk! A celé Slovensko vyslovuje jeho jméno a vypráví si o českém pěvci, kterémuž »Slovač« udělala svými »hvězdami v očích, ústy z medu a srdcem ze zlata«, takže se od ní ani víc odtrhnout nemůže. Již ledacos pěkného zapěl Heyduk, nic ale tak krásného jako ty své písně o Slovensku — jež se zrodilo, »když zlaté sluníčko po zemi chodilo«. O mnohém pěl už zaníceně, o ničem ale s takovým plamenem jako o tom kraji krásném, nebohém, kde je půl dne teď a půl noci, kde »polou ještě bázeň, polou juž ta vůle«, kde

*»ani ne blesknavo ani tma jak kdysi,
ale do červánků s nocí den se mísí,
jako se mísívá s bílým vínko rudé,
ani do krvava ani barvy chudé — —«*

Nejen Slováci, také my Čechové jsme vřele uvítali slovenské jeho písně, vždyť je nám Slovensko všem tak drahé, báli jsme se již o ně — »a co básník slaví, ještě neumřelo, o čem básník pěje, v tom již život kypí!«

Jakož vtipný čtenář nejspíš už vyrozuměl, je Heyduk *básníkem*. To ovšem není mnoho, neboť básníkem se může každý stát, kdo má talent k tomu. A Heyduk je ještě k tomu z nejnešťastnějšího druhu básníků, on je, chudák, *lyrikem!* »Všechno lyrické může být trochu nerozumné,« praví Goethe, a lyri-

kové užívají toho práva v nejplnější míře i bez Goetheho. On takový lyrik (Heyduk) je hotové dítě, od rána do večera by si hrál s červánky a měsíčkem, s labutěmi a slavíky, rubíny a perlami a samými podobně ničemnými věcmi. On (Heyduk) si myslí, že my, rozumné čtenářstvo, jsme zrovna tak jako on, a sděluje nám, že »už se ptáče k spánku chystá«, že »pod kamenem pramen prýští«, že »lesní třešně je v bukovině« — a my to beřem u vědomost a krčíme ramenoma. On (Heyduk) je také ukrutně domýšlivý; opovází se zvolat na celý les: »Tiše, lese!« a myslí, že les ale honem uposlechne; nebo si zakomanduje: »Vzhůru, vzhůru, letní noci!« a očekává, že taková rozumná noc nebude mít nic rychlejšího na práci než honem si poskočit. A také ho pořád něco bolí, hned srdce, hned ho »tlačí oči«, hned by »cedil krev« a hned volá: »Ach, kéž jsem již v chladném rově!« Teprv před nedávnem měl Heyduk v Lumíru báseň pod nápisem: »Srubněte ji!« a myslil tím »srubněte ji — ach, prosím vás, srubněte ji!« vlastní svou hlavu. Ale my byli ovšem rozumnější než on a nechali jsme mu ji. Bylo by jí také škoda.

Tisíce tisícův veršů spáchal, celou přírodu slítal, pravý motýl. Ale teď ho konečně přibodlo »dvé krásných očí« a vřadilo v onu velkou entomologickou sbírku »manželů«, jež je tak poučná. Snad bude mít Dolfi teď po bolesti.

CO MUSÍ IGNATĚV STŘEVÍCŮ ROZTRHAT! ZA osm dní se přemítne z Cařihradu přes Vídeň na Petrohrad, nebo z Petrohradu přes Londýn do Říma, nebo tak někam, kam jiní, usedlejší a pokojnější lidé přijdou nanejvýš jednou za celý svůj život. A když někdo z nás cestuje tam někam, nu tak cestuje, a není nikomu nic po tom; když ale cestuje on, je to, jako když ohnivý meteor letí po obloze a zůstává za sebou dlouhou jiskrnou stopu: všechny hlavy jsou vzhůru, všechna ústa dokořán — »Co to znamená?« — »Bude vojna!« — »Zle je, zle!« — Ignatěv »vandruje ve dne v noci« a vždycky »na to slovo P« (Politika, Prohnanost, Podšitost atd.). Ignatěv je moderní Ahasver. Ignatěv je poslem bílého cara, je postillonem Gorčakovým; ale není jako ten postillon v Hálkově vesnické pohádce, který »nese hubiček za milion«, — naopak on je někdy jako »posel boží«, který uhodí a zapálí. Ignatěv je někdy ptáčkem bouřliváčkem a někdy zas holubicí míru — ba někdy i věčného míru, jako před půldruhým rokem v Cařihradu, kamž tenkrát šel s »posledním pomazáním«. Ignatěv je hned odevřenou knihou a hned zase zavřeným listem se sedmerou pečetí. Ignatěv je — — ve Vídni by něco za to dali, kdyby věděli, co Ignatěv *teď* právě je!

Byl nebyl *teď* ve Vídni. Dokud tam byl, jásaly vídeňské listy, že prý »z toho milionu, kterého chtěl tam dosáhnout, odnese sotva grešli« (mit einem blanken Heller in der Tasche — N. fr. Pr.). Nu dobrá, on má tedy grešli. Ale sotva odjel, už se stalo dle čes-

kého pořekadla, které praví: Dej poslu grešli — a dojdi sám. Rádi by patrně teď šli sami za ním a smluvili se trochu, co a jak. Zdá se vůbec, že naučil se něčemu z naší české politiky. Jakmile nám nikdo nic nedává, ihned se ozývají mezi námi hlasy, že bychom měli třeba prosit o něčeho kousek; a jakmile nám někdo nabízí něco, ihned se naporujem a ani s ním nemluvíme. Politika pana hraběte Andrásyho se ani nemůže minout s úspěchem!

»P. A. U.« — TO JEST: PRIMADONNA ARTIS utriusque. Neboť dovede zpívat úlohy oboru dramatického a oboru koloraturního s bravurou naprosto stejnou — příroda u ní nespořila, obmyslila ji všestranně. Pro divadlo je taková umělkyně pravým ternem, zvlášť ale pro divadelního řiditele, který by chtěl spořit, — jenže je takových divadelních řiditelů, kteří by chtěli spořit, dle doslechu ve světě ukrutně málo. Přesto ale slečna Sittova přece nezpyšněla, a na její visitkách nestojí:

M. S.
P. A. U.

nýbrž jen zcela skromně:

M. S.
Opernsängerin.

Před nedávnem se roznášela strašidelná zvěst, že nás chce miláček náš opustit, — ať se brání proti tomu, jak chce, miláčkem českého obecnstva *jest!* Avšak —

*»Pane, trestu hodna jsem,
utéci bylo v smyslu mém,
leč vina nebyla to má!«*

zalkala ondy dojemně co Pamina v »Kouzelné flétně«, a my jsme zase upokojeni.

Nejen ale u obecenstva, i u všech svých soudruhů při divadle je vážena a oblíbena. Každé divadlo má své domácí poměry, a když operní kolegové a kolegyně o slečně Sittově mezi sebou mluví, řeknou tak po domácku vždy jen »Márinka«, což znamená *velký* stupeň obliby, — právě tak jako u naší činohry jmeno »Otylka«.

Ta obliba má své dobré důvody. Se vzornou pilností připravila se slečna ku svému povolání a se vzornou svědomitostí je provozuje; takových umělkyně bude nyní již pomalu povzácnu! Slečna má nepřehlednou řadu úloh, v nichž je výtečná a roztomilá. Nejroztomilejší je v našich operách národních, co Mařenka v »Prodané nevěstě«, co Vendulka v »Hubičce«. Když zalká rozechvěným svým hlasem: »Konec milování!«, zachvěje se obecenstvo celé, ať ženské či mužské, ať mladé či staré. Zůstaniž dlouho a dlouho milování hodnou primadonnou artis utriusque národnímu našemu ústavu!

PROSÍM ČTENÁŘE ZA ODPUŠTĚNÍ, PROMLUVím-li dnes až příliš učeně a snad až nepochopitelně důmyslně. Pronesu ostatně jen jednu velkou myšlénku a pravdu — ať se tedy snaží čtenář, aby ji pochopil vzdor obmezenosti své!

Pravím: *Cíl lidstva jest lenost!* Všeobecná, totální, absolutní lenost. Až bude lidstvo tak daleko, že už nebude potřebovat dělat nic, pranic, bude pokrok lidstva dovršen.

Všechny naše vynálezy, všechno naše myšlení čelí jen k tomu. Když člověka už omrzelo chodit za tračákem, zapřáhl si koně. A když už ho omrzelo i držet opratě v ruce, vynalezl páru. Když člověka už omrzelo poslíčkování, vynalezl si psaní. A když už ho omrzelo i psaní, zapřáhl elektřinu. Tak to šlo ve všem a lidstva přibývalo a bylo ho mnoho. A když ho bylo mnoho, bylo mnoho svateb, před svatbami mnoho námluv, a k námluvám bylo potřebí mnoho dárků, na př. portrétů. Mnoho portrétů dělat ale omrzelo zas líného člověka, a on přemýšlel, co by vynalezl teď. Páru už měl, elektřinu už měl — počkej, myslil si člověk, zapřáhneš teď slunce! Musil na ně arci zchytra. Ale člověk je ještě chytřejší, studuje každého tvora dle přirozenosti jeho a dle toho mu činí nástrahy. Na medvěda mývala ustrojí si pytel mouky. Na opici vymaže botu kličem. A když viděl, že slunce má tu komickou vlastnost, že nemůže cítit ani štěrbinu tmavou, nastrojil na ně čtyřhranný tmavý truhlík jako na špačka! Slunce ve své slepotě si člověka vedle s mosaznou pokličkou číhajícího ani

nevšimlo, skočilo hup! tam a bylo to. To se rozumí, že mělo uvnitř ukrutně dlouhou chvíli. Chytrý člověk na to počítal, dal tam vhodnou plotničku a slunce teď na ni malovalo, co si bylo právě posléz a nejlíp pamatovalo; a fotografie byla vynalezena. Zcela tak, jak to povídám.

Ale brzo bylo lidstvu i obšírné zhotovování fotografií už příliš namáhavé a lidstvo řeklo: »Jakube Husníku, profesore v Táboře, jdi a vynalez, jak by se fotografie mohly tisknout pohodlně na lisu, jako jiné obrazy tiskové!« A profesor Jakub Husník šel a vynalezl to. Lidstvo mělo radost a vzalo měkký pemzlíček a pokrývalo si ty fotografie pěknými barvičkami.

Avšak netrvalo to dlouho a milé lidstvo zlenošilo ještě víc. »Jakube Husníku,« prálo zas, »jdi přec a vynalezni ještě, jak by se ty obrazy mohly tisknout ihned v barvách přirozených!« Načež Jakub Husník šel a vynalezl i to.

Teprv Husníkovi má fotografie co děkovat, že je k něčemu na světě. Husník je člověk geniální, náleží k těm, kterým se říká »vynálezci«, »dobrodincové lidstva«. Takoví lidé mají to závratné štěstí, že *nejpřednější časopisy lidstva* přinášejí jejich podobizny. Čímž se také vysvětluje, že *Humory* přinášejí dnes podobiznu Husníkovu.

TAK MLÁD — TAK MLÁD!

Co se v kruzích spisovatelských a žurnalistických dlouho tušilo, je prý již pravdou: Havlasa je pochován kdesi pod bujícím drnem krásné arménské země.

Nemohu zde psát žádný životopis — Havlasa má právě tak málo životopisu jako ty nové hvězdy Mléčné říše, které náhle se vynořují, jasně svítí a pak zas někam zmizí v tom nevyzpytatelném prostoru všehomíra. Hádanka pro pozorovatele.

Havlasa se objevil v literatuře a ihned upjaly se zraky k němu. Koho zajímají osudy českého písennictví, každý se na něho poptával. Talent rozhodně romanciérský, vzletných, volně se rodících myšlének, lehké koncepce, moderního směru. Zářil ihned světlem jasným a světlo to se rychle sesilovalo. Záhy a takřka pojednou zas zmizel, jako Rudolf Mayer, jako Balcárek, jako Prokop, jako Adamec. Samé to růžové, krásné červánky — zmizely při prvním, plném, denním paprsku života.

Když propuklo povstání hercegovské, Havlasa ihned se tam objevil na místě činu. Když propukávala válka rusko-turecká, Havlasa pospíšil již na Kavkaz a stal se ruským jezdcem. Smrt, rychlejší než všichni jezdci, brzy ho předhonila.

Někde tam v té krásné Armenii je jeho hrob. Neoznačený. Na hrob Havlasův nepoloží as žádná ruka věnec výroční, tam nikdy nezaplápolá lampička a nepoklekne koleno žádné. Umřel jako plavec na širém oceánu — a je pochován na dně slovanského moře. Jen rudé korály našich upomínek klenou jeho sarkofág.

KDYŽ SE OPŘEŠ O RUDĚ MRAMOROVÝ NÁHROBEK Jungmannův a rozhlížíš se po hřbitově Volšanském, po nejbližším v okolí náhrobku, čteš řadu jmen, skvoucí jako šňůra bohatých perel. Mnohé z těch jmen je ozdobou lidského parnasu, mnohé z nich šumělo světem — ozdoby národa, orlové ducha, a přec jen samá kuřátka, vypěstovaná teple ochranným křídlem »tichého genia«. Kdyby žili dnes, všichni ti čeští bohatýři, jež Jungmann odchoval národu, národ měl by kolem sebe valy nezdolné, hradby ocelové. Je přece snad pravdiva krásná ta báj o dni posledním, kdy náhle odevrou se všechny hroby lidstva a mrtví vyjdou s těly zářícími? Jak slunečně as zaskví se postava Jungmannova a jak pyšna, jasna bude jeho družina!

Po národě byla ještě chará, teskná noc, když Jungmann vyvstal. Jak teskno musilo být poustevnickému srdci jeho, když naslouchal dřímotě národa a šeptům jeho dumných, dětských snů! Ale Jungmann nebyl z těch, jimž tesknota ducha víže. Jeho srdce zvonilo stříbrem a znenáhla se luzným zvukem tím budili spáči kolem a myli rozesnělý zrak svůj svěží rosou ranní. Jungmannova činnost byla tak ticha, tak nenápadna. Neoslňovala, ale svítila, zahřívala. Jeho duch byl tak klidný. Neburácel jako příval hřímavý, ale napájel a zúrodňoval. A přece jen byla jeho činnost nebes hrom, vzbudilať spáče celé země.

Když Jungmann vyvstal, byla čirá noc, když se s námi rozloučil, měli jsme již bílý den. Když Jungmann začal, byla pustá pláň, když dopracoval, byl

on sám horou oblakově vysokou a kolem něho strmělo již celé pohoří velikánů, pevných, žulových to žeber českého života. Jak nevýslovně zas šťastné musilo být srdce Jungmannovo, když procíťovalo znenáhla všechny okamžiky českého znovuzrození, nejposvátnější to okamžiky každého národa!

Ano, vřelé srdce roztaví i kámen. Jungmann okázal pravdu dávných slov, že »srdce dovede i české kameny proměnit v diamanty«. Sbíral ty české kameny po čas celého života a zůstavil nám diadém démantový — jazyk český, v němž každá živá myšlénka čistým, jasným šlehá bleskem.

Bohatý to odkaz velkého srdce! Ale zachovat si jej můžem zase jen srdcem. Slavíme teď paměť Jungmannovu — jsou *dnes* česká srdce tak vlastenecká a čistá, tak upřímná a vřelá, jak sluší *českým srdcím?*

ŠKODA, ŽE NEMOHU Z FEISTMANTLOVÝCH spisů citovat ani jediného verše! Důvod: on žádných veršů nepíše. Ty doby už přece u nás minuly, kdy každý, ať matematik nebo starožitník, právník nebo přírodopýtec, domníval se, že musí české literatuře nějakou tragedií nebo románem, povídkou nebo alespoň vlast-slast-písničkou pomoci na nohy. Byly to krásné doby — všechny ty tragedie a povídky a písničky nestály obyčejně za nic, a dobromyslný člověk měl vhodnou příležitost na jich původce se ušklíbnout. Feistmantel píše, ale jen spisy geologické, mineralogické a paleontologické, a těm každý nerozumí a dobromyslný člověk má po radosti.

Domnívám se, že Feistmantel byl přírodopýtcem už několik let před svým narozením. Alespoň jsem už po několik let četl jeho jméno v časopisech vědeckých a v aktech učených společností, a když jsem ho konečně spatřil po prvé, viděl jsem jinocha studenta.

Feismantel náleží tedy k těm, kteří netrpí v přírodě žádného tajemství. Obdivuhodná kasta, tihle zpytatelé, svět se před nimi třese; bojí se, že mu přece jednou »přijdou na kořínek«. Zvláštní kasta, kteráž se nevíže na náboženství žádné, v níž prorok a apoštol, papež a mufti, mnich a derviš naleznou stejně místa. Cestující kněží, kteříž oltáře své nalézají po celé přírodě. Čtenáři té velké »bible« přírody, kteříž po celém světě se zimničnou pílí pátrají po listech ještě nepřečtených. Také je všude ještě nalézají, listy ty, nechť je to na úpatí Sněžky, Araratu nebo Davaladžiri.

Feistmantla vedla vědecká snaha do Východní Indie. Již odedávna putují učenci napořád k východu, každý o sobě jako Orion, jenž také putoval k východu, aby nabyl zraku — světla.

Teď navštívil mladý učenec náš zase Prahu. Ale jen nakrátko, Feistmantel půjde brzy zas do Hindostanu zpět. Mají učenci žízeň po vědě nenasytnou, a čím více vědí, tím více žízní. V Hindostanu závodí Feistmantel s proslulými vědátory anglickými — »věda je jako moře, nese tisíce korábů, a plovou podle sebe, v přátelství — i v nepřátelství«.

P. T. panu

J. R. VILÍMKOVI,
vydavateli Humorů,

zde.*

MŮJ MILÝ!

Sděluješ mně, že mou podobiznu dáš ten týden do Humorů, a žádáš, abych si sám k ní napsal text. Koukej se, nedělej to; bojím se o Tvého kresliče! Jakpak by dovedla slabá jeho ruka podat tvář tak naprosto zvláštní, tak výrazuplnou, tak — no zkrátka, Ty víš sám dobře, že umění má své meze. Ale musí-li to přece být a není-li už žádného, žádného vyhnutí, pak prosím, dej mne tam celého i s nohama; neboť když nemohu kopat, netěší mne život, ani na obraze ne!

Abych však si napsal sám text k tomu, to naprosto nejde. Mám o sobě mluvit co o člověku, o povaze své? Mám se chválit? To nemohu, chci-li být jen trochu spravedliv. Mám se hanět? No — to by už šlo spíše. Jsem si vědom, že mám pěknou řadu chyb, z nichž by se dal sestavit obrázek zcela rozkošné perspektivy. Ale nepřekvapme se! Chci být totiž ještě hezky dlouho živ a můžem se tedy kojit oprávněnou nadějí, že bude těch chyb bohdá pořád víc a víc, takže nakonec obraz nabude až zázračné krásy. Počkejme!

Mám mluvit o svých spisech? Je pravda, už je jich celá karavana. Napřed jsem napsal několik veseloher a také jednu truchlohru. Veselohry se líbily a proto o nich dnes už nemluví nikdo; tragedie propadla a je tedy přirozeno, že mnohý podnes, zvláště v časopisech, vděčně k ní poukazuje. Pak jsem psal

* Dovolujem sobě indiskretnosti té, že zde otiskujem list soukromý.

verše, cestopisy, povídky, feuilletony — jen kdybych věděl, stojí-li to všechno za něco! Ale člověk se toho nedoví. »Vy ani nevíte, jak ráda já vaše Knihy veršů čtu,« flautuje sladký sopránek. — »Poslouchejte, kamaráde, víte, vaše verše nečtu, jsou mně moc těžkopádný; ale vaše povídky — hrome, to ano, to je ze života, to je pěkné!« míní zas mužský znalec. — »Nedělejte si nic z toho, ale to mne znáte, že jsem upřímný, a vám co rozumnému člověku musí přec záležet na úsudku upřímném — já vám povídám, vaše povídky — brr! drsná próza — zato však Menší cesty nebo Obrazy z ciziny, ej to je něco, pro to máte talent, rozhodný talent, povídám!« ubezpečuje mne jiný znalec. — A čtvrtý znalec mně tiskne ruku: »Feuilletony, můj milý, nepište nic než feuilletony!«

Z čehož soudím zcela jasně, že buď všechny spisy moje jsou výtečny, nebo že všechny dohromady a každý zvlášť nestojí za nic. Doufám, že Tvoje ke mně přátelství a osvědčeně měkké srdce rozhodne se pro náhled poslednější.

Žehnám Tě,

Tvůj

JAN NERUDA.

HEHE! — HEHEHEHE! — HUPS! A UŽ JE ROVNÝMA NOHAMA Z OKNA VEN. Šplh, šplh! a už je nahoře na balkoně. Prásk! a už přes stoličku přemetl kotrmelec, že to až v očích kmitlo. *Mošna*, to se rozumí.

Krejčovský tovaryš, že nemůže být karýrovanější. Diurnista, že nemůže být hladovější. Stařeček, že nemůže být drkotavější. Strizzi, že nemůže být šajtlovanější. Pravý »komedyantník«, jak Komenský hercům říká. Ale ať hraje *Mošna* kteroukoli úlohu, vždy koná studie dle života a každá jeho figura je věrná chromofotografie — tedy vynález vlastně ještě nevynalezený. A vše je ostře charakterisováno.

Dříve jevíval *Mošna* také zálibu v hlubším, ano lze říci velmi hlubokém charakterisování postav opravdových, ale pak se obrátil zcela ku komice. Snad ho k tomu přimělo pozorování onoho jeviště, jemuž říkáme »dějiny lidstva«, kde lidé opravdoví hrají také vždy jen krátce a hned po nich vystupují clownové v nepřehledné řadě. *Mošna* se věnoval komice, humóru již zcela, a je-li humór vlastně jen »obrácená vznešenost«, je *Mošna* tedy teď muž obráceně vznešený. Ale na dráze, kterou kráčí, je neодолатelný. Překonává svět — a překonanému dá pak pardon.

Leda o své benefici. Tu není u něho žádného pardonu — žádného slitování. Kdyby byl některý ctitel jeho na jihovýchodě až v Záběhlicích, nebo na severozápadě až v Muncifaji, najednou stojí *Mošna* před ním, usmívá se sladce zchytrale a podává program — se vstupním lístkem. Policejní rayon praž-

ský je jeho podnikavému duchu až směšně malý, a kdo zná počet ctitelů Mošnových, třese se v den benefice, že divadlu žebra prasknou. Následujícího dne pak kráčí Mošna krokem veselým a s tenkou knížkou pod ramenem ku spořitelně. Tu cestu koná ne-smírně rád.

Soucitní jeho kolegové vypravují s upřímným politováním, že prý, chudák, miluje peníze. Ba že prý jich má hezky mnoho. Ať má, nechme mu tu slabost, vždyť je jen papírová! Nechme mu tu lásku, vždyť je jasná a čistá. »Proč by Schewa nemiloval peněz, vždyť nikdo na něm nemiluje nic jiného než peníze,« praví Börne. My ale na Mošnovi milujem něco zcela jiného než peníze, on to ví. A proto jsme tak hodni, že jemu přejem třeba milion (Mošna metá teď radostí kotrmelec), a že sami jsme spokojeni s tou svou — *mošnou*. S kterýmžto vybraně mizerným vtípem končíme kapitolu o komickém Mošnovi.

»SUMMUM JUS, SUMMA INJURIA« (CICERO). —
 »Est enim lex nihil aliud, nisi recta et a numine
 deorum tracta ratio, imperans honesta, prohibens
 contraria« (Cicero). — »Vir bonus est quis? Qui con-
 sulta patrum, qui leges, juraque servat« (Hora-
 tius). —

Dost — dost! Člověku jde při té učenosti hlava
 kolem, jako když tabáku nenavyklý po prvé si na-
 cpe dýmku. Ostatně, upřímně řečeno — to my »Hu-
 móry« tady odříkáváme jen tak pro omráčení. Aby-
 chom svět omráčily trochu jako učeností svou. Ne-
 boť máme zde mluvit o doktoru a profesoru Randovi,
 jenž by byl doktorem i bez doktorského klobouku
 a co profesor je pravý bankéř učenosti, a nevíme,
 jak vlastně do toho.

Randa přemýšlí, píše a přednáší o právu. Ale pro
 pána boha, co je to: *právo*? My »Humóry« si myslí-
 me právo jako nějaký bezedný pytel, do něhož se
 vejde tak asi celý svět. My »Humóry« jsme slyšely
 na př. už velmi mnoho o *českých právech*, že prý
 jsou jako staré víno — ale kde, kde se čepuje?! My
 »Humóry« už přemýšlely o právě samy také velmi
 mnoho, ale vždycky, když jsme se pyšně domnívaly,
 že jsme užuž padly na to pravé, — sebrali nás. Pro-
 síme profesora Randu, ví-li skutečně, co je právo,
 aby nám to laskavě sdělil. My to otisknem hned
 v nejbližší příštím čísle a z opatrnosti vytisknem
 čísla toho také hned napřed druhé, bílou škvrnou
 »opravené« vydání.

Jsme v rozpacích naproti učenci Randovi. My

»Humóry« máme sice vysoké, nesmírně vznešené stanovisko a díváme se na celý svět ukrutně s kopce dolů, ale tenhleten profesor Randa jde přec jen nad náš horizont. »Zaplať pán bůh, že český národ měl už svého Jungmanna!« napsal Hálek. Podepisujem. Neboť týž Jungmann řekl: »Něco ušlechtlejšího než učence, který píše a myslí, bůh ani nestvořil!« Tak řekl — a my sebevědomě dodáváme: »Podporujem náhled ctěného pana řečníka před námi!«

MÁM ZVLÁŠTNÍ PŘÍCHYLNOST K TOMUHLE *Bohuslavu Kroupovi* (viz obraz). Kdykoliv a kamkoliv jsem přerazil přes hranice do ciziny, první známý člověk, kterého jsem potkal, byl Bohuslav Kroupa (viz obraz). A jsem svatosvatě přesvědčen, že až jednou dokončím běh svého vzorného, všelikými ctnostmi a dobrými vlastnostmi znameného života a zaklepu pak u brány pekelné, zevnitř už se ozve hlas Bohuslava Kroupy: »I jen pojd' dál!«

Osm let byl teď Bohuslav Kroupa vzdálen vlasti a celý ten čas cestoval po Severní Americe. Jezdil po ní jako virtuos po houslích. Hned se držel nahoře u kolíčků, v Kanadě, a šups zase byl dole až na kobylce, v Panamě. Dva tisíce mil je jemu zrovna tolik, jako pražské hospodyňce dojít si ven do Kravína pro žejdlík mléka. Kočoval s divokými rudochy, pral se s mexikánskými loupežníky, překonal celou duhu panamských zimnic, od teple žluté až do studeně modré, a není mu pořád nic. Osm let jsme ho postrádali, my milující přátelé jeho, a neudělal nám teď za to pražádné pořádné radosti. Jejejejejeje, co by to bylo bývalo za krásu, kdyby ho byl některý mexikánský bandita takhle as osmkrát prostřelil! Nebo kdyby ho byli Indiáni úkladně tomahavkem zabili, hlavu mu na kůl narazili a tělo jeho v bílou březovou kůru obalili, se špičkou u nohou, aby vypadal jako šinák! Jak dojemné nekrology, se slzami v očích, bychom mu byli napsali — »chladná cizina« — »srdce nejšlechetnější« — »jen osamělá hvězda ten-

to« — o jé, o jé! Myslím, že ho to teď samotného mrzí, co má vlasů (viz obraz) na hlavě.

Jednou již vskutku byla naděje. Dvě leta o něm nikdo nevěděl a v pustých horách nalezen zabitý člověk, který mu byl náhodou podoben, s ptačí perspektivy totiž. Ale když už bylo rekviem za něho vystrojeno, přišel Bohuslav Kroupa a sfouk svíčky, bez ohledu na velikou bolest přítomných.

Alespoň kdyby se tam byl oženil a teď se navrátil s indiánskou ženou pod ramenem a s plnou klecí indiánských dětí v ruce! Snad by byl nechybil; mimo to, že nosí Indiánky právě tak peří na hlavě jako naše dámy, je jejich ostatní toaleta *daleko* jednodušší než našich dam. A my bychom byli měli jux.

Osm let tam cestoval a pořád s otevřenýma očima. Za prvé kvůli příkopům a za druhé kvůli tomu, že sbíral materiál k velkému českému, obrazovému dílu o Severní Americe, které teď vydati hodlá. No to bude konečně zase něco!

Mám zvláštní příchýlnost k Bohuslavu Kroupovi, už pro jeho chytré, upřímné oči (viz obraz).

JAK ZNÍ TA ČESKÁ POHÁDKA O SYNU VANDROVNÍKU? Byl dlouhá, dlouhá leta v cizině. Tu jednou sedí rodina v domácí své jizbě celá pohromadě a náhle někdo zaťuká na okno — oknem hledí dovnitř tvář dlouho postrádaného. Zajásali, vyběhli a našli — mrtvolu; bylť syn přišel, aby ho pochovali.

Přišel z ciziny Jaroslav náš a klepe na českou, domácí půdu. Chce si odpočinout po pouti letité. Širý svět mu mohl arci poskytnout holi poutnické, rakev však musí vlast mu dát, která kolébku dala.

Byl vyšel ven do světa širého a neztratil se nám v něm. Potůček, který třeba se byl provinul cizími, dalekými luhy, přec jen byl částí českého proudu, slovanského moře. Byl vyšel mlád a učeň pouhý, vrátil se mistr světem slavený.

Mistr barev, světelné krásy. Tvůrce děl nesmrtelných. A pakli o kom, může se říci o Jaroslavu Čermákovi, že co tvořila ruka, cítilo srdce. Jeho štětec se ztápěl v nadšení, z *ducha* vycházela jeho díla a mluví k duchu. Čermák vážil díla svá z českých dějin a z dějin utrpení jižních bratří našich. On miloval národ svůj a miloval národ bratří — v obou miloval lidstvo. Prismatem soucitu hleděl na utrpení mladého, krásného lidu, jenž vzdychal pod jařmem barbarským, a prismatem tím rozkládaly se před ním barvy, světelné tóny, jež v duši jeho vyzněly v harmonie co nejdojemnější. Čermákovy obrazy byly jakoby výkřiky zoufalosti celého národa, byly ale také červánky velké, velké budoucnosti celého Slovanstva.

Jaroslav Čermák byl největším malířem českým. Ale co nám váží daleko a daleko víc, jest, že Jaroslav Čermák byl prvním malířem vpravdě *slovanským!* Na Parnasu slovanském bylo výtvarné umění posud osiřelé, v Slavínu duševních heroů byla místa umělců výtvarných posud neobsazena, první, kdož tam kráčí korunován na místo vznešené, je *Čech Jaroslav Čermák!*

A platnost Čermákova jména přetrvá věky, jako že již přes všechny věky přebují, přezáří myšlénka slovanská!

Stojíme nad rakví, již nelze zavřít, nad hrobem, jejž nelze zasypat.

*Jsou rakve, v nichžto věčné bují kvítí,
jsou krypty, v nichžto věčná záře svítí,
jsou mrtví, jižto věčně s lidstvem cítí!*

PO LVU JAROSLAVU ČERMÁKOVI UVÁDÍME hned lvíka Brožíka. Mladý lvík, ale každý jeho skok už imponuje. Mladý orel, ještě nedorostlý, ale když rozepne křídla, měří jich úhozy už prostory od hory k hoře.

Chlapík, ten Brožík! Nejlepším toho důkazem jest, že mladý jeho život je již opleten i mythem. Francouzský kritik Bertall bájil o něm, že prý původně býval pastevcem. Nu, co by na tom bylo, mezi námi Čechy je málo těch, kteří nikdy nebyli donuceni vzít do ruky řádnou hůl a přivést některou »němou tvář« k rozumu. Vpravdě ale vyrostl Brožík na málo vonných březích motolského potoka, v Košířích u Prahy, a patří tedy k bohaté floře »pražských kvítek«. Kvítka ta vyznačují se zvláštní svou ježovatostí, jsou jakoby posázena ostrými ostny — Brožík je v důvěrných kruzích velmi dobře znám humórem svým suše pichlavým.

Je přec jen náhodou zcela zvláštní, že v tytéž dny, kdy k nám od Sekvany zavezli tělesné pozůstatky Čermákovy, zároveň také odtamtud k nám zalehají co nejpochvalnější hlasy o Brožíkovi! Jakési: »Le Roi est mort, vive — le Dauphin!« Záleží jen na něm samém, aby byl brzy korunován. Před jeho zrakem skví se zajisté jasně *obraz* jeho budoucnosti: *státi se velkým malířem*. Brožík co malíř zajisté obrazu rozumí, a když člověk napřed ví, čím se *musí* stát, je pak už hej stát se tím skutečně, zvláště když člověk má k tomu talent tak rozhodný jako Brožík!

Francouzské kritiky především na něm chválí jeho původnost — že je uměleckou individualitou, že je *svůj*. Jako Jaroslav Čermák také byl *svůj*. Čermákovy obrazy dojmají jako velké žalozpěvy starozákonních proroků, předvádějí nám útrapy dvou národů barvami, že až se duše rozechvívá. Zůstane-li Brožík *svůj*, zůstane také českým a bude též takovým prorokem. Brožík je malířem historickým, a kolik by mohl z českých dějin vážit zlatě klidných obrazů míru? Jsou v nich jen obrazy zápasů a bojů, rozvalin, smutku a smrti. Čím dojemněji zazáří české světelné básně Brožíkovy, tím větším bude prorokem v umění a zároveň prorokem lepší té budoucnosti, která již již aby nám byla náhradou za všechnu boluplnou minulost!

S OKEM ZACHMUŘENÝM HLEDÍ SLOVANSTVO na děje posledních dnů. Málo je okamžiků těch v životě národů, které jsou opravdu velky, a první okamžik takový, jež Slovanstvo mělo, zmařen, pohuben, odvanut. Je nám, jako bychom stáli nad hrobem...

Zavděčujem se zajisté čtenářstvu českému, přinášíme-li nyní podobiznu *Aksakova*. Právě k nám zalehla moskevská jeho řeč, kterou měl nad tím hrobem odevřeným. Vane z ní smutek neskonalý, dýchá nevole muže, jenž mluví jmenem celého velkého, velice uraženého národa. Zní jakoby s vysoké hory, a vinní státníci s bázlivým ostychem upírají zraky své vzhůru. Reptající národ je rozhněvaným svědomím vládců, a rozhněvané svědomí vládců ruských — *veškerý národ ruský* — zahřměl ústy Aksakovými.

Zde není místa na rozbor situace politické. Nejméně je teď ale okamžik vhodný, aby slovo hravěji se dotýkalo události smutkem obestřené. Také však nemáme potřebí lámat již hůl a malomyslně hodit ji do prachu. Ruský národ se učí i z nezdaru, a je tak mlád, že se rychle učí. A rozdělaná ta novodobá hra, jejíž cílem je znovuzrození Evropy, není ještě skončena. Bismarck pravil kdysi: »Oku nezkušeného politika zdá se při hře každý jednotlivý tah šachovní být jakoby již koncem partie.« Řeknem tedy rádi, že jsme také nezkušení politikové. Že nás poslední událost berlínská dojala jakoby již poslední tah celé té partie. A ptáme se: »Kolikátým tahem byl berlínský kongres v té nynější evropské hře?«

JE V TOM NĚJAKÝ DIV, ŽE KDYŽ PŘINÁŠÍME podobizny českých lidí, je mezi nimi tolik muzikantů? Jdi do Asie, Afriky a Austrálie, ze tří Čechů, kteří tam zabloudili, jeden alespoň muzikant. Když český jazyk u nás již trnul a něměl, česká hudba vířila ještě hlasně. Když uvolněný český duch zase pučil a květl, nejbohatší umělecký květ, jehož záhy vyplodil, byl zas jen z oboru hudby, a sice operní. Ba ani to není nevýznamno, že nejpěknější národní pohádka, kterou máme, je Švanda *dudák*.

To nepravíme snad na omluvu, že dnes již zase se zdobíme hlavou muzikanta. Nač omluvy — a docela u *Křížkovského*! U toho *Křížkovského*, kterého kdyby kdokoli z nás Čechů mohl chytit, chytil by ho za hlavu a zhubičkoval až do uslzení. *Křížkovský* nám Čechům udělal, to je jisto. Tak nám udělal, že i *Výprask* od něho byl nám vždy příjemný. A poručí-li nám: »*Zatoč se!*« — nu tak se točíme. A za to nám dal *Dar za lásku*, dal nám medovou moravskou *Dívču*, vysázel nám *Zahradu boží*, uvedl k nám *Pastýře a poutníky* a přivolal mezi nás *Jeseň a máj*. Což teprv jeho *Utonulá*, jeho *Odvedeného prosba*, jeho *Kantáta Kyrillo-Methodějská*! Pouhá to líčená skromnost od něho, praví-li: »*Aj já vím hruštičku planú*« — on ví mnohem, mnohem víc, a samé věci štěpné!

Naše moderní hudba česká byla takovou »*hruštičku planú*«; *Křížkovský* ji oštěpil. *Křížkovský* vniknul až na dno národní naší písňe a vyvážil od-

tamtud perlu — myšlénku, jak hudebníkům jedině lze původně a moderně produkovat u nás. »Teprve když jsem slyšel sbory Křížkovského, poznal jsem, co je česká hudba,« praví náš Smetana upřímně.

Tak je to: Křížkovský zplodil Smetanu, Smetana zplodil Bendla a Dvořáka. Křížkovský je knězem, moravským »panáčkem«, je vázán celibátem, a je přec už otcem a dědem!

Z Betléma přišlo vykoupení české hudbě: Křížkovský je z malého, chudého Slezska. Morava nám dala otce Palackého, Slezsko otce Křížkovského —

*»Hvězdy dvě se z východu
berou v sličném průvodu —«*

jak Sušilova slova ke Křížkovského Kantátě znějí.

To nám ukládá povinnost, abychom se odměnili chudému Slezsku. Potřebuje nás, naší vroucí lásky, naší plné péče. Nuže — budem se o ně starat ohnivěji než posud?

ČTVRT STOLETÍ MRTEV — A CELÉ JEDNO lidské živobytí už zapomenut! Ne zcela zapomenut, arci, ještě se leckdy jmenuje jméno jeho a někdy se řekne: »Ano, Rubeš měl zásluhy!« A přece měl Rubeš, právě tak jako Tyl, *přímých* zásluh o český národ víc než všickni vědátoři dohromady. Jenže nebyl ani jeden ani druhý profesorem nebo jiným hodnostářem, neměli sebemenšího titulu nebo práva na pensi, byli to jen lidé společensky nepatrní, před nimiž smekl leda ten, kdo je měl rád, a pojmenuje-li se dnes někde nějaká ulice na př. Tylova — nu tak se to děje tak z té »sakramentské« povinnosti, aby se neřeklo, a s tím tajným pocitem, že se děje Tylovi čest; neboť jaké cti by mohlo městu dodat jméno člověka, který byl jen kočujícím hercem a někdy ani neměl co jíst! Po Rubešovi už ale docela ani památky — či ozdobila se teď snad Plzeň jeho jménem? — nečetl jsem, snad jsem přehlídl.

Přece lze vysvětlit i to. Rubeš byl humorista »předbřeznový«, po roku 1848 stal se nám okruh jeho humóru náhle příliš úzký. Tenkrát vláda kázala: »Bičujte jen věci vhodné!« — ale toho »vhodného« bylo dle její náhledu po čertech málo. Bič humoristův byl — bičem z růží spleteným. Dnes jsme v plném boji a humorista musí mít obojek posázený ocelovými ostny. Tolik poklidu jsme neměli ale posud a literární naše historie nedošla ještě tam, aby ocenila Rubešovy zásluhy o udržení, oživení a rozvlnění národního proudu. Však přijde den, kdy tam dojde.

Rubeš byl humorista nejzdravějšího zrna. Žádný pouhý vtipkálek, jehož žerty jsou »jako klikatý blesk« — rána a je po něm. Jeho humór byl jako to hravé blýskání na duhovém obzoru — »svítání na krásné časy«. A Rubeš byl také pravým básníkem. Nesehal, když napsal:

*»I já jsem se zrodil v Arkadii,
také mně sudičky v době svaté,
příchozímu v světa komedii,
slibovaly hory doly zlaté« —*

ty lhářky! My Čechové máme několik literárních citátů, které jsme sobě vymrskali již až do omrzení, a mezi ty patří také Čelakovského charakteristika české povahy, známé slovo o úsměvu hned pod slzami se rodícím. U Rubeše rodilo se naopak: Rubeš se smál, a slza se skrývala pod smíchem.

Někdy mně napadá, zda my humoristé vlastně českému národu neškodíme. Náš národ je beztoho povahy francouzské: dobrý vtip a už se díváme i na nejvážnější situaci lehkomylně. Ale — pak mně zas napadá, že je tragiky v českém životě beztoho dost, a že i pánbůh do té své »světové, tisícoaktové tragedie« nasil humóru, že lidstvo smíchy vždycky se až svalí a nohama do vzduchu cape.

TADYHLE MRZELO BOHEMII, ŽE SE MÁ HÁLKovi postavit pomník v městských sadech, a radila, aby se tam spíš postavil pomník hrdinné obraně Pražanů proti Švédům. Důvody měla, jak už to umí, znamenité: za prvé že prý je švédské té historie v Praze pomník »jen jeden«, za druhé prý bychom pomníkem obranu proti vetřelým cizincům oslavujícím už zase jednou osvědčili loyálnost svou, a za třetí, že prý se mnohý cizinec bude muset před pomníkem Hálkovým teprv ptát, kdože to je. Co se týče té loyálnosti — nu, my nejsme žádní udavači, ale ty, kteří pořád a pořád cítí nalehavou potřebu dokazovat *zevně* svou loyaltitu, ty bychom co svrchovaně podezřelé zavřeli ihned. Co se týče té vzpomínky historické, věříme my Bohemii rádi, že spíše než nějakého Čecha z doby nynějšího probuzení slavila by kohokoli z minulosti co možná dávné, a chce-li pomníkem slavit českou hrdinnost při obraně vlasti, souhlasíme, aby místo Hála byl v městských sadech postaven tedy pomník bitvě u Ouští nebo u Domažlic nebo u Žižkova nebo tak někde. A co se konečně týče toho, že některý cizinec, který Prahu provandruje ve 24 hodinách, neznal by Hála, to se přiznáváme, že nám pramálo na tom záleží, zná-li nebo nezná-li každý německý moula jména předních spisovatelů našich. Ať se poptá, a bude-li mít jen trochu mozku, pozná, že je na světě velmi mnoho vážného, o čem on nemá ani zdání, že u nás máme tedy spisovatele vynikající a také národ, který si jich váží. Ano pomníky mluví řečí svou zcela zvláštní a velice významnou!

Škoda, že nemůže Bohemie honem nic navrhnout pro Katusice! A je už svrchovaný čas, již 1. září odhalí se tam pomník *Jana Krouského*. Jak výmluvný to pomník! Postaven »pouhému« *rolníku*. A odhalení pomníku toho dotýká se celého národa, vydán již i zvláštní, obšírný a zajímavý rolníka toho životopis, atd. Rolník, jehož jméno je ve vážnosti po celém národě. Rolník, jenž, ve všem samouk, byl i obratný veršovec a hudební skladatel. Rolník, jenž byl kazatelem svého lidu, a jehož slova stále hřměla: »Pěstujte školství české!« Rolník, ne valně zámožný, jenž školami a průmyslovými závody stal se dobrodincem celého kraje. Rolník, o jehož přátelství se ucházeli přední spisovatelé i političtí vůdcové naši. Rolník, jemuž lid opět a opět svěřoval úkol zastupovat jej ve sborech zákonodárných. Kohopak by asi z *německých* rolníků českých Bohemie navrhla místo *Jana Krouského*?

Výmluvný pomník. Jasnými slovy hlásá oslavu muže jednotlivého a tou zas oslavu celého národa. Praví cizím: »Takoví mužové vyvinují se takřka sami od sebe z jádra českého lidu a téměř každý český kraj honosí se mužem jinde tak vzácným!« A nám domácím: »Jen co vyvinulo se ze samého jádra lidu vašeho, je pevné a cenyplné. Spásu hledejte jen v sobě a také ji naleznete!«

Nad hrobem *Jana Krouského* provoláváme slávu českému lidu! A končíme slovy z Nerudových *Písní kosmických*:

*Jde to, ach jde! Jen každý hled
k vlastnímu dobře jádru:
bude-li každý z nás z křemene,
je celý národ z kvádrů!*

ČEHO JSME MY ČECHOVÉ SVÝM DIVADLEM už zakusili! Vlastně čeho zakusilo divadlo už námi! Jediná věc, kterou máme *úplně* ve svých rukou, a přece jí nedovedem nijak zatočit, aby prospívala a kvetla k radosti a spokojenosti všech. Podáváme důkaz, jaký as máme talent k »panování«.

Na počátku národního našeho hnutí bylo nám divadlo jakoby klenotem z báje. Co bývalo čisté, ideálně čisté radosti jen z odpoledních her nedělních! Co bylo rozechvělé radosti po Čechách z prvních kočujících společností českých, hlavně z vlastenecské poutě Tylovy! A jaké bylo nadšení v letech šedesátých nejen pro velké divadlo národní, nýbrž i pro začínající codenní hry v divadle prozatímním. Zkrátka staly se tyto naší pýchou, takřka mžikem rovnala se česká opera i česká činohra pražské opeře i činohře německé, ano po Praze v kruzích německých vítězilo uznání, že obé je »u Čechů« lepší než u nich samých. A velká zásluha toho náleží bez odporu *Švandovi ze Semčic*. Přinášíme dnes jeho veselou, chytráckou tvář — vystupujeť pojednou zas nad obzor divadla *pražského*.

Švanda je živým dokladem pořekadla, kteréž tvrdí, že »kdo jednou při divadle roztrhal jedinou podrážku svých bot, už se z kouzelného toho kruhu nevybaví«. Švanda, manžel výtečné naší umělkyně paní Elišky Peškové, býval c. k. úředníkem; ale hlavní jeho interes poutal se vždy k divadlu. On psal divadelní referáty, řídil hry na soukromém divadle Mikulášském, ano hrál tam i sám pilně, a to

nikoli snad bez uměleckého úspěchu. Jakmile stalo se české divadlo samostatným, jmenován Švanda artistickým ředitelem činohry a osvědčil se úplně. Jeho hlavně zásluhou vzkvetla činohra tak rychle, a lze říci, že veselohru takřka ze země vydupal: nejtěžší francouzské moderní veselohry byly našemu mladému herectvu pojednou pouhou hříčkou, porozumění bylo úplné, souhra vzorná.

Záhy se dostalo divadlo do víru vnitřních našich bojů a Švanda odstoupil. Stal se úředníkem v službách městských. Ale praktatince sloužil, divadlo mu nedalo, a s nasazením celého svého, dosti značného jmění zřídil onu společnost cestující, která nyní už přes deset let po českých krajích putuje, všude vítězí, všude na obecnstvo svým vyšším směrem působí. Repertoár Švandovy společnosti je všeobsáhlý a co nejnovější, ano společnost má i operu a operetu svou a rovná se zcela i nejlepší sezónní společnosti větších měst německých. Švanda zřídil také arénu na Smíchově a připoutal tím dobrou třetinu pražského obyvatelstva k českému divadlu.

Nyní se jméno Švandovo nanovo zas spojuje se správou divadla zemského. Nevíme, mnoho-li je na pověstech těch, nevíme, uskutečnili-li se už nyní, tolik ale je jisto, že je-li mezi námi Čechy vůbec nějaká osobnost, mající dost inteligence i dost lásky na vedení českého divadla, je to zajisté Švanda.

Nechť by ale zůstal Švanda nadál třeba jen ve svém postavení dosavadním, zásluhy jeho o ušlechtilou zábavu českého venkova, o vyšší českého lidu tužbu po směru uměleckém a o udržení národního i společenského ruchu vůbec jsou značny a nepopíratelné.

PŘINÁŠE JÍCE PODOBIZNU BÉDY DUDÍKA, jenž Moravě zpět vydobyl literní památky, uzmuté jí »divokým Švejdou«, činíme tak 1) z vděčnosti, 2) na další povzbuzení, 3) jiným pro příklad.

Vděčnost se odbývá vždy co nejkratčeji, zvlášť vděčnost česká — Béda Dudík pochopí tedy, že jediným slovem považujem ji už za odbytou. Ale Dudík objevil svým činem zcela nový a pro nás důležitý talent, jehož by bylo škoda, kdyby se nevyvinoval dál. Rádi bychom, aby sám co nejpilněji pokračoval. Rádi bychom, aby jeho příklad pohnul jiné k horlivému následování. Nikde ve světě se nepokradlo tolik jako u nás. A snad je teď, kdy Švejdové a jiní pronárodové nejsou už daleko tak divoci jako dříve, čas, abychom si uzmutého na nich zase vydobyli zpět. S onou tedy přátelskou ochotou, která nás »Humóry« vždycky tak kráší, upozorňujem dotýčné horlivce na některé věci. Zejmena se nám má vrátit:

Část archivu pařížského, londýnského, madridského a veškerých archivů německých i švédských.

Část všech knihoven tamtéž.

Polovice drážďanské galerie.

Polovice mnichovské glyptotéky.

Polovice vídeňského Belvedéru.

Obě Lužice.

Hrabství Kladsko.

Půl Slezska.

Země ostatní, ležící mezi českými hranicemi a mořem Baltickým.

Asi tak deset nebo patnáct miliard zlatých v hotovosti.

Obmezujíce se prozatím na seznam tento jen kratičký a zajisté skoro až směšně skromný, jsme ochotni později v něm pokračovat. A každý dotýčný Dudík může napřed už být mile přesvědčen, že dáme jeho velezdařilou podobiznu hned na první stranu svého všeobecně ctěného listu.

SMETANOVO »TAJEMSTVÍ« JE TEDY UŽ PROZRAZENO. Prozrazeno! Smetana ani nedovede mít nějaké tajemství, — a pakli nějaké, tedy jen to »tajemství veřejné«, že každá jeho operní skladba je geniální, je obohacením českého umění, je přírůstkem slávy české!

»Tajemstvím« rozmnožuje se řada oper, které Smetana složil už za své úplné hluchoty. Smetana slyší, jako Scipio hudbu sfér, unášející proudy hudby své jen ve snu, jen v duchu. Neodolatelně silou divokého tygra chopilo ho neštěstí za prsa, avšak mistr náš hude a zpívá dál, jako by vysoko seděl nade všemi mraky. »Teprv v neštěstí osvědčuje se muž velkým!« volá Seumův Miltiades, a Smetana se osvědčil velkým.

Ostrou, řezavou septimou zaskřípěl osud do jeho života, ale v odpověď znějí jen harmonie. A to harmonie rozmarné, samá úsměvná rozkoš.

*Kde neštěstí se veselostí kojí,
tam věru bůh sám s člověkem se pojí!*

A my věříme plně tomu božímu vlivu. Jeť hudba a zpěv jediným uměním, které pěstují prý i andělé v nebi.

Vypravuje se, že když stvořeno bylo již slunce a hvězdy zlaté, stanuly nepohnutě a čekaly, až po prvé uslyší lidské srdce tlouci: dle tlukotu jeho daly se pak na věčný svůj rej. Od té doby zůstala hudba sfér ve spojení se srdcem lidským, a jen kdo dovede

tímto hnouti, je hudby mistrem, je vyvolencem nebes.

Když zazní hudba Smetanova, cítíme dobře, jak to v našem českém srdci zabuší, jak v něm hvězdy se rozesmějí a slunce rozzáří — a je nám nebesky volno!

JMENUJÍ HO »CAVOUREM SRBSKÝM« A NÁ-
zev ten poklonou není malou. Na štěstí pro srbský
národ je ta poklona zároveň pravdou. V onom cviku,
jenž prý není vědou a není uměním, ale řídí nyní
svět a nazývá se »diplomacií«, je Jovan Ristić
mistrem, a mistrovství svého užívá cele a poctivě
na prospěch národa svého.

Nastala těžká doba pro národ srbský, ale našla
celé lidi — Ristiće, Maticé, Stevcu a j. j. Ristić je
u národa ze všech nejoblíbenější. On zná Turky a
jich šmejdy politické líp než kterýkoli diplomat
jiný, a dovedl jim vždy ránu zasadit tam, kde bylo
tělo nejcitelnější. On zná a prostudoval Srby tak,
jak mezi těmi žádný jiný, a dovedl vždy ušlechti-
lou větev štěpovat tam, kde strom byl nejvděčnější.
Srbské školství rozkvětlo vlivem jeho; srbské vojen-
ství zdokonalilo se prací jeho. Ristić velel, a v Běle-
hradě psány knihy a v Kragujevci lita děla. Knihy
šly do Černé Hory, do Bosny, Starého Srbska, Her-
cegoviny, a za knihami tam šla z kragujevacké li-
jární děla, ze srbských skladišť pušky, ze srbských
pracháren náboje. A když nadešel vhodný okamžik,
byl národ připraven a bil se s udatností lví, neboť
se bil za vlast, v níž květla *svoboda*. Při všech změn-
ách v Srbsku, za posledních dvou decenií tak čas-
tých, při všech osudech, v době té tak různých,
zůstal Ristić vždy a neoblomně *svobodomyslný*
Ristić.

Očistění srbských pevností od Turků stalo se jeho
zásluhou. Poslední válka s Tureckem je jeho dílem.

On zachránil r. 1877 Srbsko od zmatků domácích, zpátečníky nalíčených. On byl nyní na kongresu berlínském zástupcem Srbska a vybojoval tam Srbsku ještě víc země starosrbské, než mu byl přiřknul sám mír svatoštěpánský. Velký kus historie visí již na jmeně Ristić a zajisté ještě větší se na ně přivěsí. Jmeno Ristić bije o Balkán a hřímá po čelech jeho.

Ristić navštívil nyní Františkovy Lázně naše a my užíváme vhodné příležitosti té, abychom přinesli podobiznu jeho. Bratr Slovan — budiž vítán! Miláček Srbů — budiž dvojnásob vítán! Nejnenáviděnější člověk, kterého zná Maďar pod sluncem, — budiž vítán desatero- a stonásob!

JE TO ZNÁMÉ JMENO — CO? POSPÍŠIL KRALOHRADecký, Pospíšil chrudimský, Pospíšil pražský — mimo ně ještě nesčetná síla »neliterárních« Pospíšilů. Z těch všech je pražský knihkupec Jaroslav Pospíšil po českých vlastech nejznámější. Jmeno jeho a jmeno Kobrovo je v literární dějiny české už vryto — ostatní knihkupci čeští musí sobě rytbu teprv vydobýt, a lze říci, že dva neb tři se činí.

Jaroslav Pospíšil sahá svým pěkným věkem až do oněch dávných dob, kdy se mohla česká světská literatura celá »odnést pod páždím«. On náleží ještě mezi »otrokáře«, jak je Havlíček žertovně nazval, totiž mezi »pány«, u nichž spisovatelé byli prý »jakoby otroky«. Byla to zvláštní doba! Většina »spisovatelů« našich podobala se skutečně těm otrokům v starém Římě, kteří svým pánům knihy — opisovali. Pravým cikánem byl mnohý z nich: kradl jiným lidem děti. Překlad, samý překlad, nanejvýš volné zpracování, ale přechasto takový překlad a takové zpracování, že korektor v tiskárně byl daleko důležitější osobou než sám pan spisovatel. Nieritz, Fr. Hoffmann, Zschokke, Kr. Schmidt byli pro ten druh spisovatelů zdrojem nevyčerpatelným, němčina obzorem světovým, a čtem z té doby i knihové tituly jako: »...*Dle Dumasova* vypravování *vzdělal J. Hoffmann, přeložil*...« Arci byly pak také honoráře dle toho, a vydělali-li si někdo z české literatury domy, spisovatel to nebyl. Čímž trpěli i spisovatelé dobří, Tylové, Chocholouškové a p., takže skutečně »spisování bylo málem lepší než práce na

tkalcovském stavu a tato málo lepší než žebrota«. Není ani dnes ještě značně líp. Přec jen měla i literatura ta pro nás velkou svou důležitost. Udržovala »čtenářství« v českém lidu. Kypřila půdu pro věci lepší. Jaroslava Pospíšila činnost knihkupecká — viz seznam skladu jeho — většinou nešla nad kruh vyličený. Pospíšil nesáhal k dílům nákladnějším — Jungmanny, Čelakovské a p. ponechal Matici české — avšak přece nalzáme u něho jména, která náležejí k nejzvučnějším celé literatury naší: Karel Jaromír Erben, Boleslav Jablonský, Jindřich Marek, Erazim Vocel, Václav Nebeský, Božena Němcová. Mimo to měl jeho sklad vždy přednosti rozhodné: knihy u Pospíšila vycházející vyznačovaly se vždy správností jazykovou; neměly *pouze* lacinou zábavu na zřeteli, nýbrž dobrou pětinou hleděly též k poučení, zvláště pomocí dějepisu; do spousty u nás běžných překladů připravil Pospíšil směr slovanštější, objednával si sám pilně překlady románů polských a ruských. Ano Pospíšil byl i samostatně spisovatelsky činným; od něho, třeba nebyla jeho jménem znamenána, je celá řada spisků, hlavně časových — a v té časovosti jeví se Pospíšil všude co *přítel svobody a pokroku*.

V té době, do které spadá Pospíšilova hlavní činnost, zaujímal literaturu veškeré mysle české as tak, jako je před nedávnem zajímalo zas české divadlo. Pochopitelně, že jméno tak pilného a solidního nakladatele musilo mít kolem sebe tedy gloriolu širokou, — Pospíšil byl v literatuře nejen nejstarší »pomocníci ku porodu«, nýbrž i nejctěnější.

Té vážnosti všeobecné těší se dosud. Knihkupectví české se rozmohlo a zmodernisovalo, českých knihkupců je již kruh široký, stali se od Němců nezávislou, četnou a ctěnou obcí, a té obce zvolenou hlavou je Jaroslav Pospíšil.

HYNKOVÁ JE NA DIVADELNÍ CEDULI DEN co den uvedena: »jakožto host«. Jako ty staré, hodné tetičky, které den co den své věci skládají, pořád hrozí: »že už vám odjedu!« — a pořád neodjíždějí — vždyť by ani nemohly být bez rodiny a rodina bez nich!

Stařeny dobrosrdečné, komické, naivní jsou její hlavním oborem, takto ale též všechny ostatní stařeny. Hynková je ve svých úlohách vždycky dobrá. Nechť se belhá přes jeviště co Raimundova Stařena v »Marnotratníku«, libujíc si, že jí muž na důkaz lásky každý den natluče, nebo co ostrá Vostřebalka v »Diblíku« trousí jed a čáry po své cestě; nechť co Shakespearova Kojná s gustem vypravuje o Julii, že už co dítě ráda padala a sice »vždycky na znak«, nebo co matka Fernandy dojemně líčí úpadek svůj i dcery své; nechť co Sekáčková ve »Faustu« si namlouvá samého ďábla, nebo co Sarah Mathisonová s tragickou náruživostí volá: »Ne, bůh *není!*«; nechť hraje kteroukoli z těch přčetných stařen žvatlavých, jichž řeč haraší jako strom na podzim, nebo z těch směšně hrdých babic, které se na své bližní místo očima dívají jen zády, — Hynková je *vždycky* dobrá. Jako v životě jsou také na jevišti »staré ženy« pořád »činný«, a Hynková ovládá ten širý obor samojediná. Považujem to za důkaz vzácné kolegiálnosti ostatních hereček k paní Hynkové. Ještě se *ani jednou* nestalo, aby se byla některá s ní soudila o kteroukoli starou úlohu. Ba ani slečna Rottová ne. To je velmi mnoho!

Co kolegyně je paní Hynková až zázračně skromná. Dobrosrdečná. V mnohém pověstně ouzkostlivá; na př. stran benefic svých, o něž se stará třeba rok napřed. Kdysi měla v listopadu benefic zimní. Dům byl natřískán. »To je dobře, že máte dnes plno,« mínil k ní za kulisou Šamberk, »neboť napřesrok o vaší letní benefici bude jistě pršet.« A Hynková plakala dva dny, že bude za osm měsíců o její benefici pršet.

Obecenstvo se vždycky rádo starává o soukromý život hercův. A ze soukromého života paní Hynkové se vypravuje, že prý pije náramně ráda kávu. Pověst ta má na sobě ráz tak patrného výmyslu, že ji ani není třeba teprv zvláště vyvracet. Můžem paní Hynkovou také svatosvatě ujistit, že té hanebné lži neuvěří nikdo. A kdybychom někoho věděli, že ho ztlučem. Ale při tom při všem jí přece přejem, aby rantlovaný koflíček ještě dlouho vandroval od dlaně k ústům, a aby ještě dlouho trvalo, než jej vyžije a vypije — až na »soc«.

VLASTNĚ SLAVÍME TÍM, ŽE PŘINÁŠÍME PODOBIZNU Jiljího Jahna, tak malé přátelské jubileum mezi sebou. My totiž »kolegové z let padesátých«. Jeť tomu právě dvacet let, co vystoupil Jahn po prvé s básněmi, co přistoupil k našemu řetězu spisovatel-skému, a cítili jsme ihned, že řetězu přibylo nejen délky, nýbrž také váhy. Bylo to tenkrát zpěvu a jubilování, jako když z jara pojednou sad oživne! V korunách několika těch literárních, tenkrát se zelenajících stromů — časopisů a almanahů — hemžilo se pěvci a každý vedl svou a přec v tom byl souzvuk utěšený. Milovali jsme se vespolek jako všichni ti mladí tvorové, kteří letí za ideály. A když na nás odněkud krahuj, celý houf náš vzepnul se proti němu a hnali jsme bídníka v dál, a po haluzích rozlehl se nový jásot.

Každý vedl svou — Jahn vedl nejopravdovější. Lehké, veselé lyriky neznal. Jeho zpěvy vždy se nesly akordy hlubokými. Jeho Růženec není hračkou bezstarostného orientála, nýbrž pomůckou k myšlénkovým modlitbám. Jahn nehleděl tak na lesk barev, jako na přesně ušlechtilou kresbu.

Jahn je ale jako Janus. Má obličejů dva: básníkův a učitelův. České školství ctí v něm jednoho z nejlepších pedagogů, přísná literatura česká jednoho z nejjobratnějších vzdělavatelů svých. »Kronikou práce« vystoupil ze stěn školských a stal se učitelem celého národa.

Přes velké jeho zásluhy o národní vychování my

přece ale jen litujem, že přísná Musa jeho se téměř odmlčela, že jen v dobách dlouhých, sotva od roku k roku, zazní zas některá píseň jeho!

SNAD PŘECE NAHLÍŽÍ KAŽDÝ, ŽE ZA PANU-
jících poměrův censurních nemůžeme k výročnímu
dni bitvy bělohorské pronést ani slova? — Děkujem
za všeobecný souhlas — a v náhradu přinášíme tedy
alespoň podobiznu muže, který o té bitvě píše. Ne
snad pro přímo krvavý zápal jeho pro český národ,
nybrž jen a jen proto, že o té bitvě píše. Ostatně —
budme spravedliví — Gindely nám také ještě v ni-
čem neublížil, ba on nám v ledačem i prospěl!

Palacký psal dějiny českého dne, Gindely píše dě-
jiny českého večera. Večera velmi pozdního, když
už světlo zanikalo v noci. Ba když už i ta poslední svě-
týlka umělá, chráněná rukama vlasteneckýma, do-
kmitávala, zhasínala. Cokoliv zde historik může
»světla nanést«, všechno se rozlívá jen po šedých
zříceninách. Mnoho as neláká ta doba vražd, ty po-
stavy dobyvatelů zlata, země a otroků, ta noc, v níž
hýřil ďábel nesnášlivosti náboženské i národní.

Nemáme zde plného soudu, jak Gindely píše. Psal
za Bacha-Thuna, v době absolutismu, a vyhověl;
píše za nynějšího světového proudu liberálního, a
vyhovuje zas. Vykonal velké cesty archivální a sbí-
rá se zvláštní energií vše, co se týče českých dějin
16. a 17. století. Vydal dějiny Bratří českých do r.
1609. Dále spis o životě a působení Amosa Komen-
ského. Pak Rudolfa II. a dobu jeho. Část dějin války
třicetileté: dějiny českého povstání. Všechny ty spi-
sy pilně se citují, hlavně od učenců — jeť známo,
že z dějepisu hlavně se poučují učenci, tuze málo
knížata, nikdy národové. Ale ten učený kroužek mu

byl nejspíš malý. Psal tedy dějepisné knihy školní, pro gymnasia a reálky, a ty jsou rozšířeny nejen po Rakousku, nýbrž i po Švýcarsku. Nyní píše i pro školy — obecní, tedy pro nejmenší občánky. Je vidět, že umí dělat knihy. Shakespeare nemá tolik »spisů sebraných«.

Abychom nezapomněli činu jednoho, jenž vzbudil obdiv! R. 1863 podal Gindely prospekt k vydání pramenů českých a sebral na to u naší šlechty čtyři tisíce zlatých. Obdiv byl všeobecný. Naše šlechta dala peníze na prameny české. Co se to jen přihodilo? Lidé se chytali za hlavu. Oči světa ustrnutím se odvíraly dokořán. A šlechta se toho lekla a nedala už pranic víc. Vyšel Skála, Slavata, dekrety Jednoty bratrské, část korespondence obou konsistoří — a dost. Pramen vyschnul, šlechta se vrátila ku svým starým, dobrým tradicím.

TAKÉ JEDEN Z TĚCH, JEŽ NAZÝVÁME »SOUDCI zašlého světa«, — dějepisec. Ale soudce, kterému nikdo neupře, že »vyšetřuje« soudní své případy s pílí neúnavnou, vzornou, soud jeho že tedy pak má platnost. Od dobrého soudce dále žádáme, aby nelichotil šťastným a nevyhýbal se společnosti nešťastných, a tomu Tomek vyhovuje v plné míře — vždyť by jinak ani nemohl být dějepiscem národa českého, tak málo šťastného!

Známe několik, ba mnoho druhů dějepisců. Nejvyšší stojí ti, jichž badání a práce o sobě je již novou událostí národní, kteří píšíce dějiny národa jsou pak sami kusem dějin těch. Palacký, Tomek, píšíce dějiny minulosti, stali se sami důležitými základními kvádry *novověkých* dějin českých.

Hlavní dílo Tomkovo je Dějepis Prahy. Palacký psal Dějiny českého národa — Tomek s ním jaksi nekonkuroval, obral si hlavně *jen* dějepis Prahy — a tím konkuroval s ním přec. *Neníť* českých dějin bez Prahy, jako není dějin Francouzů bez Paříže a dějin starých Římanů bez Říma. V Praze jako v Paříži a jako v Římě sbíhala se vždy krev celé země, osudy národa byly skoro vždy podmíněny Prahou. Co slavné Gregoroviovo dílo o Římě, totéž je slavné Tomkovo dílo o Praze.

Historie velkých měst, takových, které věk po věku byly středem velkých událostí, mají svůj zcela zvláštní půvab. Nikde není lze vidět tak patrné stopy minulých věků jako ve městech historických. Věk po věku rozpadá se v střepy a ty se kladou

vrstva na vrstvu. Je tomu tak u nás jako jinde, v Praze jako v Římě, kde střepy srovnaly Tarpejskou skálu téměř s rovinou a skupeny až nad střechami starých domů podchytávají základy budov nových. Kdo sleduje práci Tomkovu svazek za svazkem, pocítil zajisté půvab, jakého poskytuje jasný obraz Prahy malé, jak ji osudy národa nenáhle změnil na Prahu velkou.

Tyto dny vyjde již čtvrtý — čtyřicetiarchový svazek Tomkova Dějepisu Prahy. Kdo měl příležitost nahlédnout do vývěsků toho svazku, jenž se obírá s dobou *husitskou*, je každý pln chvály. Snad přispěje dílo k tomu, aby v našem obecenstvu oživil se znovu interes, jakého Matice česká nyní postrádá citelně, ba těžce!

ULÍBILO SE MU NARODITI SE TEPRVE ROKU 1855 a je tedy právě *dvacet tři* roky stár. Ale mezi učenici zdá se, že je jako mezi ženami: mladost jim při mužském pohlaví nevadí ani dost málo; proto také berlínsko-africká společnost vyvolila Steckera za průvodčího slavného Gerharda Rohlfsse. Mají spolu prozkoumat vnitřek Afriky, tedy onoho od pravěku známého dílu světa, jehož neznáme dodnes. Vnitřní Afrika je prý ukrutně krásná země, a člověk tam sedí pohodlně jako v bavlnce. Když v noci spí, hrají si s ním rozmanití pavoučkové a žertovní hádkové; když ráno vstává, pozdravují ho osmicentoví lvové řvaním tak královským, že si mohou až huby roztrhnout; když jde na procházku, běhají pro jeho zábavu přes cestu elegantní tygři jako u nás ratlíci; a když se jde koupat, prokazuje mu kterýkoli ochotný krokodil lazebnické služby a pouští mu žilou. Krásný kraj, a povídá se, až země trochu povychladne, že prý se my tam všichni budeme jednou stěhovat. Proto tam teď národové posílají své lidi už na výzvědy. A poněvadž my Čechové hodláme ostatní národy svou existencí těšit až do skonání světa, poslali jsme dra Holuba, aby do Afriky vniknul z jihu, a dra Steckra, aby tam vniknul ze severu.

O vědecké schopnosti Steckrově *my* ani nemluvíme — mámeť my »Humóry« příliš vznešené stanovisko své, než abychom si všímaly takové maličkosti, jakou je na př. věda. Za důležitější než veškerý přírodopyt považujem pro afrického cestovatele, aby byl mocen všech možných i nemožných jazyků.

Jeť známo, že s mouřenínem je *velmi* těžká rozprávka. A v tom směru gratulujuem tedy Steckerovi, že je moderním Čechem, že chodil také do českého sněmu a že zde slyšel mluvit rozličné naše maršálky. Urazili bychom Steckera, kdybychom pochybovali, že neporozumí teď i nejhorší hatlanině mouřenínské.

Čeho dokáže Stecker pro vědu, to nás nezajímá. Ale to nás zajímá, co nám odtamtud pošle do Čech. Pane doktore — takhle toho mouřenína, který vykonav poctivě svůj úkol, »může jít«! Nás Čechy už totiž nožičky někdy bolívají. A pak toho krokodila, který umí plakat nad cizím neštěstím. Nás Čechy totiž někdy už brekot mrzí.

Mějte se dobře, šetřte svého zdraví, a potkáte-li někde na silnici nějakého lidojeda, nebojte se ho. Vy platíte poctivě své daně, jste tedy kost a kůže, a takový rozšafný lidojed nemá chválabohu zapotřebí, aby se krmil luntý.

STAVITEL VELKÉHO MOSTU SMÍCHOVSKÉHO, čili jak nyní už se říká, mostu *Palackého*, je muž přísné vědy a přísné práce. K těm mohutným obloukům a rozměrům jeho díla, k těm obrovitým zděm a kvádrům nehodila by se dobře hravá slova popisná.

Každý se nyní obdivuje nejen mohutnosti nové naší stavby pražské, nybrž i rytmické lahodě její. Je to stavba vskutku krásná. »Zkamenělý rytmus« v rozměrech, rytmus v barvě. Původně byl nový ten most projektován již opět co železný; hlavně přičiněním Reiterovým se stalo, že zvolen materiál nyníjší, *český kámen*. Peníze, které by za železnou konstrukci byly vandrovaly do ciziny, zůstaly pěkně doma. A kámen volen obezřetně, jadrného vesměs zrna a barev harmonických. Most *Palackého* dojímá nejen ušlechtilými svými rozměry, nybrž — abychom tak řekli — též polychromním, jemným světlem svým.

Vedlejší, přec ale zajisté charakteristickou věcí jest, že Reiter, tvůrce té velkolepé kvádrové stavby, je také — lyrikem. »Spáchalť« celou řadu něžných, cituplných básniček lyrických, překládal pilně z polštiny a ruštiny, a *Lada* i *Zlatá Praha* otiskovaly ochotně básnické plody jeho.

Reiter studoval na *české* reálce v Praze; pak poslouchal přednášky na technikách pražské a vídeňské. Nový důkaz, že »*české* předběžné vzdělání« stačí zcela dobře na odchování lidí celých, — kdyby ovšem pro cos podobného bylo třeba teprv *důkazů!*

PROSÍME TUZE ZA ODPUŠTĚNÍ, ALE BEZ NÁSLEDUJÍCÍ arci prastaré anekdoty by to člověk ani nedovedl dobře říci. Tak tedy: Dvě děti pohlížely na obraz, představující Adama a Evu v ráji. »Kterýpak z nich je muž?« ptala se sestřička. — »Trdýlko, jakpak to mohu vědět, když nejsou oblečeni?« odvětil hodný bratříček.

Tomuhle, co je v té anekdotě, říká se »nevinnost« nebo »naivnost«, aby čtenář věděl. A ta naivnost s těmi dětmi roste, zvláště s těmi sestřičkami, a když je těm holčičkám osmnáct nebo tak něco let, dávají je lidé spisovatelé do veseloher. To je pak ukrutný jux! Holčičky jsou hezounké, nosí spuštěné dlouhé copy, šaty dole kratičké a nahoře sice hluboko, ale zcela bezohledně vystřižené, celá postava se leskne v zlatém pelu nevinnosti — oči jejich jsou však napořád všetečny, ústa se ptají při všem: »A proč?« — a někdy kecnou něco tak divného, že mužští se smějou přes celý parter a slečinky se až do rtů kousají, ba se i červenají. Říká se těm holčičkám »naivní milovnice« a tomu, co na jevišti dělají, říká se »naivní obor«. Kterýžto naivní obor u nás až do nejnaivnějších jeho záhybů cele má ve své moci slečna Leopolda de Pauli — dej jí pánbůh dlouhé panování!

Ale velice by se mýlil, kdo by myslil, že ty holčičky jsou *jenom* naivní. Někdy mají podivuhodnou rozhodnost, a je-li muž, kterého na jevišti milují, trošičku ostýchavý, chytnou ho samy za vlasy a vlekou si ho k oltáři. A když režisér vidí talent ten, dá jim třeba úlohu Pauly v »Paragrafech na střeše« a po-

skytne jim příležitosti, aby se osvědčily před obecnstvem, že dovedou mužské honit, štípat a mučit co nevybraněji, — a slečna de Pauli se osvědčila. Někdy zas mají krok přímo až světoborný a režisér jim poskytne příležitosti, aby se osvědčily v úlohách »kalhotkových« co René ve »Fučíku«, co famulus v »První den po svatbě«, — a slečna de Pauli se osvědčila i kalhotkově k všeobecné spokojenosti. Pak ale vjela do ní rozpustilost a slečna co tanečnice Stella (»Andrea«) skákala, co Šotek (»Sen noci svatojanské«) lítala, že divák koprněl. Tak jsou »ty děti«!

Slečna de Pauli přišla už co hotová herečka na naše jeviště — od dvorského divadla desavského, jak se domníváme. Nic jí nevadilo než — čeština. Za tři měsíce ale bylo již vše přemoženo, slečna náleží od té doby k těm bohužel řídkým hereckým silám našim, které *umějí česky*. V snaze a pilnosti své neochabla slečna dodnes v úloze žádné. Jako paní Malá v činohře, je slečna de Pauli ve veselohře miláčkem obecnstva.

PŘÍŠTÍ TÝDEN NÁLEŽÍ MALÝM DĚTEM. JED-
na velká řezavá bolest je ovšem očekává také v do-
bu tu — nebudou mít nebožátka po celých několik
dní školu! Ale v náhradu za to bude Štědrý večer.
Přijde Ježíšek, »hodný« Ježíšek — dá-li hodně mno-
ho. A hned potom bude koleda a děti si zakoledují
po susedech, vyzpívají sobě plné kapsy dárků, a
kdo jim ničeho nedá, tomu pohrozí, — že k němu
»napřesrok už více neprijdou!« ...

Kdysi chválil spisovatel Marggraff co důkaz velké
vzdělanosti německého lidu, že mezi štědrovečerními
dárky pro děti je tam alespoň deset percent knih.
Tolik je u nás taky! Ale mezi těmi knihami, které
se u nás o Štědrý večer dětem rozdají, je alespoň pa-
desát percent, které nesou jmeno *František Doucha*.
Jeho zásluha o české dětstvo je tak velká, jak podi-
vuhodna je jeho pilnost. Čtyry těsně potištěné strany
jsou jakoby mákem posypány jen *tituly* knih, jež
Doucha už drobné mládeži vydal. Od prostých bá-
jek až do děsných historií o Modrovousu v nich na-
lezneš vše.

Podobizna Douchova vyšla v různých časopisech
i o sobě už často. To bylo pro ty, kteří chtěli poznati
Douchu básníka, lexikografa, bibliografa, překla-
datele Shakespeara, Thomsona, Viktora Huga atd.
My dnes dáváme podobiznu jeho co »štědrovečerní
dar« pro české děti.

NAČEŽ (STYLISTICKÝ HÁČEK KU ZACHYCE-
ní se k textu čísla minulého) zas příští týden náleží
velkým dětem. Blíží se *Silvestr*, večer, kdy společ-
čenský řád, střídmost, pořádek staví se na hlavu,
kdy čas i lidé znovu »se natahují«. Abychom tedy
také těm velkým dětem učinili nějakou radost, dá-
váme jim podobiznu *Aloisa Gallata*, »vrchního ko-
sa« a nejhlavnější »sůvy« českého království, nej-
rozpuštěnějšího silvestráka veselého českého národa
— a to znamená mnoho!

Kdy a kde se Gallat narodil, po tom se právě tak
málo někdo ptá jako po původu dobrého vtipu. Zato
jsou jeho »děsně smutné« komedie českosvětově zná-
my. Ty strašné hry divadelní: »Rytíř Šnofonius a
princezna Mordulina čili Turandot ta II.há« — »Ro-
dina Morousů« — »Uforin a Dišperanda čili Shy-
lock ten II.hý« —, při nichž rozum ze zoufalosti ka-
pesním svým šátkem sám se na hambalek věší, při
nichž bránici lidské je zle, ach zle!, špatnost příklad-
ně vítězí, vraždy a samovraždy líbezně se kupí a
divákovi proudy slzí tekou zcela bez bolesti!* Už
způsobily mnoho zlého ty hry Gallatovy, zvláště
o Silvestru! Ale také ledacos dobrého. Zvláště oboha-
tily mluvu českou mnohými hluboce poetickými frá-
zemi, jako na př.: »Krása dvoje, kalhoty a frak«,
»Vy pak dcery, co jste holky« atp.

Je známo, že v Čechách je jeden kout, o němž se

* Němec Klein nemá ve své *Geschichte des Dramas* o dra-
matech Gallatových ani zmínky!

všeobecně uznává, tam že lidé umějí vesele a vtipně žít. Je to *Chrudim*, sídlo pověstných »Kosů« a vyhlášené »Sůvy — šprýmův chůvy«. Gallat je těch »kosů« starostou a těch »sův« dávnoletým sekretářem. »Sůva« vydává svůj zvláštní časopis, nazvaný taktéž »Sůva« a vycházející jednou za rok — náhodou vždycky o Silvestru, a redaktorem a zároveň jediným spolupracovníkem důležitého listu toho je Gallat. — Lze si pomyslit, jaká obrovská duševní práce leží na statných bedrách jeho!

Tak vesele jak Chrudim neslaví žádné město Silvestra. Chrudimští mají »tu pravou« výši, jsou vysoko povznešeni nad čas, o půlnoci kopnou do roku starého a kvůli rovnoprávnosti vynadají hned také roku novému. A Gallat vznešenému tomu smýšlení dává rok co rok latinsko-český výraz, jakož řekl roku nedávno minulého: »Salve tedy roce nastupovans, běžas per dráham tibi vykázanam non lepšius mizerno předchůdco tuo, mučas dáliter národos protectione tua neobdařenos, sis možná-li horšior roko právě zaniklo« — slova to, při jichž velebnosti člověku je až ouzko!

Dáváme národu na vědomí, že se mu blíží »nové krásné časy«. Lechtá nás pýcha, že my první můžeme mu sdělit, *Gallat* že napsal nové zas drama velkolepé, a dílo to, jehož nesmrtelnost je napřed již zajištěna, že vyjde dne 31. prosince 1878 opět v časopise »Sůvě«. Jmenuje se »*Proklatci*«.

Končíme hluboce pohnuti.